

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Høring - utkast til forskrift om samskipnader

Vi har i vår høringsuttalelse valgt å kommentere de foreslåtte paragrafene fortløpende, og har vektlagt å kommentere forhold der Høgskolen i Hedmark antageligvis har spesielle erfaringer. Dette gjelder både i forhold til å samarbeide med en samskipnad som har hatt dårlig økonomi, samt å ha hatt et studentdemokrati som de siste årene har variert i stabilitet og gjennomføringsevne.

Som en innledende kommentar vil det etter vår erfaring være gunstig dersom de fleste grunnleggende bestemmelser om samskipnadens drift er regulert i lov og forskrift slik at dette ikke overlates for mye til lokale tilpasninger.

§ 3

I første ledd er UH-loven omtalt med feil navn [...og –høgskole...]. Til siste spørsmål stiller vi spørsmål om det burde komme tydeligere frem hvor mange ikke-studenter studentene kan oppnevne som styremedlemmer. Slik ordlyden fremstår i dag kan dette være alt fra en til samtlige.

§ 6

Paragrafen tar utgangspunkt i tilsvarende bestemmelser i aksjeloven, slik at svakhetene ved bruken av "særlig grunn" som et minstekrav for å kunne tre ut av styret følger med derfra. Begrepet er uklart, og det er ikke regulert hva som blir konsekvensene av å tre ut før tiden. Bestemmelsen burde kanskje ha hatt en tilsvarende formulering som i § 2, om at man uansett blir stående som medlem av styret inntil ett nytt medlem er valgt. Ellers kan man teoretisk risikere at hele eller vesentlige deler av styret trekker seg av "særlige grunn[er]" uten at noen nye ansvarlige er på plass.

Den nye bestemmelsen om at det kreves 2/3 flertall for å avsette et styremedlem valgt av studentene er overraskende, og med en begrunnelse som etter vår vurdering ikke er holdbar. Det gjelder særlig fordi paragrafens øvrige innhold jo er hentet fra aksjelovens § 6-7. Av denne fremgår det at aksjelovens utgangspunkt er at et styremedlem kan avsettes med de samme stemmetall som det ble valgt, og at det ikke stilles krav om et bestemt flertall. Etter vår vurdering er dette en ordning som bør opprettholdes også for samskipnadens styrer. Styremedlemmene har selvfølgelig en lovbestemt plikt til å opptre ansvarlige i forhold til samskipnadens drift, men skal ut over dette opptre i tråd med det mandat som deres valgorgan har gitt. Ved en konflikt mellom disse hensyn bør styremedlemmet etter god styreskikk vurdere å trekke seg fra styret.

Et flertall på under 2/3 i valgorganet mangler reelle sanksjonsmuligheter slik forskriften nå er foreslått. Dersom studentrepresentantene i samskipnadsstyret velger å ikke rette seg etter de mandat de får fra sitt valgorgan har det ingen konsekvenser, fordi flertallet som ga mandatet ikke kan sette makt bak det ved å avsette studentrepresentantene. I realiteten innebærer dette da et krav om 2/3 flertall i valgorganet i saker som samskipnadsstyret skal følge opp. Etter vår vurdering er dette i strid med departementets egne uttalelser rundt videreføringen av retten til å tilbakekalle styremedlemmer når loven var ute på høring.

Man kan si mye positivt om fordelene ved langsiktighet og trygge vilkår for samskipnadene ved at det skal mye til for å skifte ut studentenes styremedlemmer. Slik samskipnadsordningen er utformet, er det nå allikevel slik at den har studentenes behov i fokus, og ikke samskipnadens i seg selv. Med en så brukerstyrt organisasjon, er mulighetene for manglende langsiktighet klart til stede. Etter vår vurdering er det en av de ulempene man må ta med på kjøpet når man har en samskipnadsordning.

Vi foreslår derfor at bestemmelsen faller bort i den endelige forskriften, og at man legger de ordinære bestemmelsene i aksjeloven til grunn også på dette punktet. Da vil alminnelig flertall være tilstrekkelig for å kalle studentoppnevnte styremedlemmer tilbake, med mindre valgorganet selv bestemmer et strengere krav,

§ 7

Det bør etter vår vurdering fremkomme tydelig at vedtektene må være i tråd med lov og forskrift, samt de vedtak som er fattet i studentorganet.

§ 8

Loven og forskriften pålegger institusjonen en rekke plikter i forhold til å bidra til samskipnadens drift. Etter vår erfaring burde dette ha vært fulgt opp med en tilsvarende plikt til å tilby et minimum av tjenester i hele institusjonens virkeområde. Slik praksis er i dag vil en høyskole kunne pålegges å yte fulle fristasjonsytelser, noe som er en belastning på institusjonens samlede budsjett, mens det ikke nødvendigvis gis tilsvarende motytelser. Ved vår høyskole, som har en desentral struktur, er dette tydelig ved at tilbudet mellom avdelingene varierer utover et akseptabelt minstenivå. Dette oppleves som urimelig for de avdelingene som er med på å bidra til de samlede ytelser til samskipnaden uten at de mottar tilsvarende gjenytelser.

Vi ser at bestemmelsen har som utgangspunkt å regulere hvilke tilbud som antas å ligge innenfor det en samskipnad kan tilby. Med referanse til det vi har omtalt ovenfor, er det fra en høyskoles synsvinkel allikevel av interesse å spørre om det ikke burde ha vært stilt krav om et visst minimum av leveranser fra samskipnaden før denne kunne kreve fulle ytelser fra institusjonen, samt fra studentene gjennom betaling av semesteravgift. Dette vil være i studentenes interesse, og samtidig i høyskolens, fordi vi i en konkurransesituasjon også er avhengig av gode velferdstjenester for alle våre studenter.

Videre ser vi visse utfordringer ved at alle offentlige tilskudd, også fordelene av fri stasjon, kun skal komme studentene til gode, jf. også forslaget §§ 10 og 11 2.ledd. Prinsippet er etter vår oppfatning godt, men det burde kommet med nærmere føringer for hvordan samskipnadene skal oppfylle kravet i praksis. Prinsippet kan gi grobunn for en rekke utfordrende diskusjoner mellom institusjon og samskipnad, dersom det ikke er klare retningslinjer for gjennomføringen.

§§ 11-13

Det er positivt at det nå kommer tydeligere definisjoner på hva som skal være omfattet av begrepet "fri stasjon", og hvordan dette skal reguleres mellom partene. Det er viktig at slike forhold, der samskipnaden er gitt rettigheter som påfører institusjonen kostnader, er så godt regulert som mulig for å minske mulighetene for uklarheter i hva som skal ytes av tjenester. Eksempelvis vil begrepet "nødvendig basisutstyr" antagelig oppfattes noe ulikt av partene i forhold til hva dette inkluderer.

Gjennomgående i forskriften er det ikke fast definert hvilke velferdstjenester det skal gis fri stasjon til. Når det gjelder samskipnadens behov for kontorlokaler, er dette normalt uproblematisk, men fordi samskipnadene gis stor frihet til lokale tilpasninger i sine velferdstilbud, vil øvrige behov for lokaler variere fra samskipnad til samskipnad. Kostnadene for institusjonene vil av den grunn kunne variere stort, avhengig av både omfang og husleiekostnader, uten at dette er tatt høyde for i tildelingene til institusjonene.

Det legges i utkastet til merknader til grunn at "fri stasjon" også kan gis i form av pengeoverføringer til dekning av samskipnadens kostnader ved å ha lokaler utenfor institusjonen. Slik forskriftens ordlyd er utformet åpner denne ikke for en slik tolkning, og hvis man virkelig mener at dette skal være en mulighet, bør det komme klarere frem av selve forskriften.

Det er meget positivt at eventuelle avvik i partenes oppfatning av som skal omfattes av "fri stasjon" nå kan finne sitt resultat ved at det er institusjonen som har endelig myndighet i disse sakene. Vi støtter klart departementets vurdering av dette spørsmålet, og resultatet medfører at usikkerhetene rundt de fremtidige økonomiske forpliktelsene for institusjonen blir minst mulig. Vi ser også at dette vil kunne avhjelpe de usikkerheter vi har påpekt ovenfor, og at det vil være opp til institusjonen å foreta de endelige valg i disse sakene. Da kan institusjonen som overordnet ansvarlig foreta en avveining mellom studentenes behov og egen økonomi.

§ 14 2. ledd

Vi ser ikke helt rekkevidden av denne bestemmelsen. Slik den nå fremstår kan det tolkes slik at det er samskipnaden som har det endelige ordet når det gjelder å fastsette ansvarsfordelingen mellom partene. Dette er i så fall en ordning vi ikke kan gi vår tilslutning til. Velferdstilbudet til studentene er en viktig del av den enkelte institusjons konkurransefortrinn, og det er av avgjørende betydning at vi har en reell innflytelse over hvordan dette skal utformes.

§ 15 jf. § 17

Det er utfordrende med en ordning der alle studenter skal betale den samme avgiften uten å ha en rett på tilnærmet like motytelser. Ved vår høyskole er det varierende i hvilken grad man som ordinær student får tilsvarende tilbake fra samskipnaden. Videre har vi en forholdsvis stor andel studenter underlagt oppdragsreglementet, og for de fleste av disse er betalingen av semesteravgift en ren subsidiering av de øvrige studentene. På grunn av begrensningen som ligger i at samtlige deltakere som tar slik undervisning eventuelt må fritas, og at det ikke kan foretas individuelle valg, er denne muligheten lite anvendelig. Ideelt sett burde muligheten for å fritas for plikten til å betale semesteravgift vært foretatt etter en vurdering av i hvilken grad studentene får ytelse tilbake for det som de betaler. Med dagens ordning fremstår avgiften for en del studentgrupper ikke som en delbetaling av velferdstjenester, men som en ren avgift.

Med vennlig hilsen

Lise Iversen Kulbrandstad
rektor

Pål E. Dietrichs
høgskoledirektør

Kopi til:
Studentsamskipnaden i Hedmark
Studentorganisasjonen i Hedmark (StorHK)